

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/167/2016
Identifikačné číslo spisu: 7715203183
Dátum vydania rozhodnutia: 25.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7715203183.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: MATEX, s. r. o., so sídlom Veškovce 1194, 079 01 Veľké Kapušany, IČO: 31 675 999, zastúpený Mgr. Štefanom Jakobom, advokátom so sídlom Hviezdoslavova 7, 040 01 Košice, proti žalovanému: Agropotravinárske družstvo Malčice, so sídlom Malčice 072 06, IČO: 31 713 891, zastúpený obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária Illeš, Šimčák & Partners, s. r. o., so sídlom Štúrova 27, 040 01 Košice, IČO: 36 861 472, v mene ktorej koná konateľ a advokát. JUDr. Tomáš Illeš a/alebo JUDr. Ing. František Šimčák, o nahradenie prejavu vôle, o nariadenie predbežného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11 C 91/2015, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 25. mája 2015 sp. zn. 2 Co 268/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 30. marca 2015 č. k. 11 C 91/2015-57 nariadil predbežné opatrenie, ktorým zakázal žalovanému nakladať s nehnuteľnosťami uvedenými vo výroku. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca odôvodnil potrebu upraviť dočasne tieto vzťahy predbežným opatrením tým, že spoločníci a konatelia žalovaného sú aj nimi v iných spoločnostiach, ktoré tiež vykonávajú podnikateľskú činnosť v oblasti poľnohospodárskej, rastlinnej a živočíšnej výroby, ktoré spoločnosti majú spoločné sídlo. Tieto obchodné spoločnosti už v minulosti prevádzali spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam medzi sebou a robia tak naďalej a aktívne vykupujú spoluvlastnícke podiely k pozemkom v katastrálnych územiach, v ktorých žalobca namietal porušenie jeho predkupného práva. Poukázal aj na to, že žalovaný nereagoval na výzvy žalobcu na predloženie ponuky na kúpu nehnuteľností, ku ktorým si žalobca uplatňuje predkupné právo a zároveň žalovaný nereagoval ani na kvalifikovaný návrh kúpnej zmluvy, ktorý mu adresoval žalobca. Preto podľa súdu prvej inštancie je vzhľadom na správanie sa žalovaného dôvodné predpokladať, že žalovaný bude prevádzať nehnuteľnosti medzi subjektmi, ktoré sú s ním personálne prepojené a to len za účelom, aby

zmarili nadobudnutie nehnuteľností zo strany žalobcu zákonným spôsobom alebo predmetné nehnuteľnosti zaťaží záložným právom alebo inou ťarchou v prospech tretej osoby a takýmto konaním bude mať legitímny zámer žalobcu ale aj priebeh a efektívnosť samotného súdneho konania vo veci samej, ktoré sa tým neprímerane predĺži. Na druhej strane podľa súdu prvej inštancie nariadeným predbežným opatrením sa postavenie žalovaného nijakým spôsobom nezmení a nehrozia mu žiadne škody z titulu nariadeného predbežného opatrenia, nakoľko až do rozhodnutia vo veci samej ako vlastníka jeho užívacie práva nebudú žiadnym spôsobom ohrozené. Zároveň nariadením predbežného opatrenia sa zamedzí špekulatívnym a účelovým prevodom pozemkov medzi žalovaným a právnickými osobami, v ktorých konatelia a spoločníci žalovaného vystupujú tiež ako konatelia a spoločníci.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného uznesením z 25. mája 2015 sp. zn. 2 Co 268/2015 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne podľa ustanovenia § 219 ods. 1 O.s.p. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca osvedčil pravdepodobnosť nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana vzhľadom, ale aj osvedčením skutočnosti, že obchodné spoločnosti spriaznené so žalovaným už v minulosti medzi sebou previedli podiely k nehnuteľnostiam. Podľa odvolacieho súdu je dôvodné dočasne upraviť pomery v rozsahu zákazu nakladať so spoluvlastníckym podielom na predmetných nehnuteľnostiach, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej, a to aj napriek tomu, že je pravdou, že i v prípade prevodu spoluvlastníckeho podielu zo strany žalovaného na tretiu osobu zostane predkupné právo žalobcovi zachované. Obsah tohto predkupného práva však už bude ovplyvňovaný podmienkami, za ktorých by žalovaný previedol podiel na tretiu osobu predpokladajúc aj možnosť previesť nehnuteľnosť na osobu blízku, kde by žalovaný predkupné právo žalobcu vôbec nemusel rešpektovať. K odvolacej námietke žalovaného o neprímeranosti obmedzení jeho ústavného práva na nakladanie s predmetnými nehnuteľnosťami ako vlastníkom nehnuteľnosti, odvolací súd uviedol, že rozhodnutie súdu obmedzuje žalovaného vo výkone jeho práva len v nevyhnutnom rozsahu a dočasne, a to tak, aby sa nevyvolávali ďalšie spory medzi týmito účastníkmi, prípadne medzi žalobcom a tretími osobami.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie pričom žiadal rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia bude zamietnutý alebo rozhodnutie zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie. V dovolaní namietal, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom, t. j. nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: od 1. januára 2015 ide o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.; v ďalšom sa uvádza toto ustanovenie). Uvádza, že uznesenie odvolacieho súdu neobsahuje žiadne vysvetlenie, v čom vidí odvolací súd nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy či otázky ujmy, ktorá by mohla nariadením predbežného opatrenia žalovanému vzniknúť a celkovo len uvádza právne podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia bez toho, aby ich posúdil v tomto konkrétnom prípade. Ďalej zdôraznil, že odvolací súd na žiadny z rozhodujúcich odvolacích argumentov žalovaného uvedený v dovolaní nedal žiadnu odpoveď, čo považuje za odňatie možnosti konať pred súdom a porušenie práva účastníka na spravodlivé súdne konanie, ktorého súčasťou je aj právo na zodpovedanie aspoň hlavných argumentov uplatnených daným účastníkom konania. Na záver uviedol, že rozhodnutie trpí aj vadou podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci).

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie ako nedôvodné odmietnuť.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ a „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s §

429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 (vid' napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

8. Vzhľadom na to, že dovolanie bolo podané 6. júla 2015, t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, najvyšší súd postupoval v zmysle uvedeného prechodného ustanovenia § 470 ods. 2 CSP a procesnú prípustnosť podaného dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 239 O.s.p. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

9. Dovolanie žalovaného smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. Prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu upravuje § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Podľa výslovného znenia § 239 ods. 3 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, súdnych poplatkoch, oslobodení od súdnych poplatkov, prerušení alebo neprerušení konania, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákomom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

10. Keďže v prejednávanej veci je dovoláním žalovaného napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o predbežnom opatrení, ktoré vykazuje znaky jedného z rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutia, proti ktorým nie je dovolanie prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalovaného z § 239 O.s.p. vyvodit' nemožno.

11. V danej veci by preto dovolanie bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. Žalovaný procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

12. Žalovaný tvrdí, že mu bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumel procesne nesprávny postup súdu znemožňujúci účastníkovi konania realizáciu jeho procesných oprávnení [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerat' do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávania (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

13. Žalovaný tvrdí, že napadnuté uznesenie je nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) ale zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality odôvodnenia) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila (len) tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (vid' § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Vada tejto povahy nebola považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť

dovolania. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

14. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

15. V zmysle citovaného stanoviska bola vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná žalovaným považovaná za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá však v súlade s doterajšou konštantnou judikatúrou najvyššieho súdu prípustnosť dovolania nezakladala (pozri napr. sp. zn. 3 M Cdo 16/2008 a 6 Cdo 84/2010, 5 M Cdo 10/2010, 3 Cdo 166/2012, 4 Cdo 107/2011). Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch mohla nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladat' vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., a to napríklad ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahovalo vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie malo také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížila k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci bol dôvod pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

16. K námietke žalovaného o nedostatočnom odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu, nakoľko podľa žalovaného uznesenie odvolacieho súdu neobsahuje žiadne vysvetlenie, v čom súd vidí nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy či otázky ujmy, ktorá by mohla nariadením predbežného opatrenia žalovanému vzniknúť, dovolací súd uvádza, že táto námietka žalovaného je nedôvodná, nakoľko odvolací súd okrem vysvetlenia potreby dočasnej úpravy pomerov v obdobných prípadoch, kde poukázal na požiadavku na zákaz nakladania osoby inak považovanej za vlastníka s predmetom vlastníctva, ktorú treba vzťahovať nielen na samotný záujem previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ale aj na také úkony, ktoré by účastníkovi domáhajúcemu sa súdnej ochrany mohli v prípade úspechu jeho požiadavky spôsobiť iné ťažkosti pri výkone jeho vlastníckeho práva a mohli by obsah jeho vlastníckeho práva zredukovať na úroveň tzv. holého vlastníctva uviedol, že sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca osvedčil pravdepodobnosť nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, vzhľadom na vyššie uvedené, ale aj osvedčením skutočnosti, že obchodné spoločnosti spriaznené so žalovaným už v minulosti medzi sebou previedli podiely k nehnuteľnostiam.

17. Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok vo veci Garcia Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I tak, že rozhodnutie súdu musí viesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia.

18. Odvolací súd rozhodol na základe ustanovenia § 219 ods. 1 O.s.p., na základe ktorého potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení predbežného opatrenia z dôvodu, že sa s jeho záverom o osvedčení pravdepodobnosti nároku stotožnil. Súd prvej inštancie vo svojom uznesení uviedol, že sa

stotožnil so skutkovými a právnymi dôvodmi návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ak aj to, že žalobca odôvodnil potrebu upraviť dočasne vzťahy predbežným opatrením. Odvolací súd zdôvodnil, na základe akého dôvodu považoval uznesenie súdu prvej inštancie za vecne správne a zároveň uviedol, v akých prípadoch je potrebná dočasná úprava pomerov predbežným opatrením, ktorá sa vzťahuje aj na prejednávany prípad. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahovalo aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, pričom odvolací súd sa náležitým spôsobom zaoberal aj odvolacou argumentáciou žalovaného o neprimeranosti obmedzení jeho ústavného práva na nakladanie s predmetnými nehnuteľnosťami ako vlastníkom nehnuteľnosti. Odvolací súd k tejto námietke uviedol, že rozhodnutie súdu obmedzuje žalovaného vo výkone jeho práva len v nevyhnutnom rozsahu a dočasne, a to tak, aby sa nevyvolávali ďalšie spory medzi týmito účastníkmi, príp. medzi žalobcom a tretími osobami. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá ustanoveniu § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. Ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke. V prejednávanej veci sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie.

19. K namietanému nesprávnemu posúdeniu veci dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci bol síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho bolo možné uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladalo (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nešlo totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

20. V danom prípade prípustnosť dovolania žalovaného nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 ods. 3 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p., preto najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako procesne neprípustné.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.